

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

ІХ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(присвячена пам'яті професора
Григорія Євтіювича Мазнева)

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

ЧАСТИНА 2



Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

ІХ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(присвячена пам'яті професора
Григорія Євтіювича Мазнева)

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

ЧАСТИНА 2

06-07 березня 2025 року

Харків – 2025

4. Нестеренко І.В. Актуальні проблеми обліку та аудиту інвестиційної діяльності підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2011. Вип. 2. С. 61-68. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/18734/1/esprstp_2011_2_12.pdf

5. Чернікова І.Б., Дергільова Г.С., Нестеренко І.В. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: навчальний посібник. Харків : Форт, 2015. 200 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/10383>

ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ У СИСТЕМУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЗГІДНО З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ

Овод А.В., кандидат економічних наук, доцент,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7719-7046>

Мельник Л.О., здобувач вищої освіти,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

Запровадження у практику звітування вітчизняних підприємств Європейських стандартів звітності про сталий розвиток (ESRS) стало важливим кроком у посиленні корпоративної соціальної відповідальності суб'єктів господарювання із схваленням «Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку», яка набула чинності відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2024 р. № 1015-р [1].

Європейські стандарти про сталий розвиток (ESRS) – це стандарти звітності про сталий розвиток у ЄС, які охоплюють декілька напрямків, які пов'язані з корпоративним управлінням (ESG), впливу на довкілля, соціальну сферу, включно з кліматичними змінами, забрудненнями, біорізноманіттям, використанням ресурсів, правами людини тощо.

Таким чином, складання звітів відповідно до ESRS передбачає ґрунтовну трансформацію системи управлінського й фінансового обліку, зміну їх завдань та функцій, пов'язаних із посвідченням управлінського, економічного, соціального, екологічного аспектів, гармонізацію фінансових та нефінансових звітів. Водночас, господарська діяльність і облікова система потребують своєчасного реагування на постійні зміни в навколишньому й внутрішньому

середовищі підприємства, а стратегічна спрямованість у прийнятті управлінських рішень – врахування впливу на природу та суспільство, розширення аналітичних інструментів планування й оцінки діяльності підприємства.

Впровадження вимог із звітування про сталий розвиток відповідно до ESRS вимагає інтеграції екологічних показників в систему управлінського обліку і дозволить зменшити екологічний вплив від діяльності підприємства, покращити ефективність використання природних ресурсів та діяльності підприємства, знизити вплив на зміну клімату тощо.

Переорієнтація умов господарювання на зменшення викидів, покращення управління відходами, впровадження природоохоронних технологій та інші практики для забезпечення досягнення цілей сталого розвитку у поєднанні з розробкою системи екологічних показників покращує імідж підприємства, знижує витрати і підвищує в цілому конкурентоспроможність суб'єкту підприємництва.

Виділення показників екологічних витрат у самостійний об'єкт обліку та контролю обумовлено наступними їх характеристиками:

1) відмінності екологічних витрат від інших витрат підприємства, що потребує особливих методів управління і відповідних підходів до їх обліку і контролю;

2) необхідність оперативного управління екологічними витратами підприємства, з метою їх оптимізації та попередження небажаних порушень природоохоронних норм і правил та захисту підприємства від небажаних наслідків, що передбачає формування відповідного інформаційного забезпечення;

3) необхідність оцінки екологічних витрат з метою складання звітності, яка в сучасних умовах є додатковим інструментом екологічної комунікації, оскільки надає корисну інформацію для прийняття рішень зацікавлених сторін та виконання екологічної відповідальності [2].

Слід зазначити, що система показників екологічних заходів та витрат має ґрунтуватися на кількох аспектах в діяльності підприємства і класифікуватися з одного боку, з видами діяльності, а з іншого, за характером впливу на клімат, забруднення, природні ресурси та їх використання, біорізноманіття й екосистеми за кількісними і, водночас, якісними параметрами.

За видами діяльності витрати, пов'язані з довкіллям для складання звітності за європейськими стандартами (ESRS) про сталий розвиток (за групою стандартів ESRS-E) слід поділяти на операційні та інвестиційні для обліку за центрами витрат, центрами відповідальності і природоохоронними заходами.

У кожній групі слід виділяти такі заходи та показники витрат:

- 1) заходи та витрати із забезпечення виробничого процесу необхідними природними ресурсами;
- 2) заходи та витрати з відновлення природних ресурсів, біорізноманіття та екосистем;
- 3) заходи та витрати на зниження забруднення природного середовища, впливу на клімат, витрати переробку відходів тощо;
- 4) витрати з організації природоохоронної діяльності.

Операційні витрати на довкілля та заходи виникають у процесі операційної діяльності підприємства і пов'язані з використанням природних ресурсів, їх охороною та відновленням, зниженням забруднення природного середовища, впливу на клімат, підвищенням якості продукції тощо.

Інвестиційні витрати на довкілля та заходи пов'язані зі створенням, придбанням, реконструкцією, модернізацією, технічним переобладнанням, капітальним ремонтом об'єктів необоротних активів, пов'язаних з охороною довкілля, підвищенням якості продукції.

В залежності від специфіки діяльності підприємства необхідно умовою є створення аналітичних рахунків в системі управлінського обліку для відображення витрат, інвестицій на довкілля, обліку і контролю таких витрат.

Зауважимо, що будь-які заходи та витрати на довкілля не можуть бути оцінені з позиції загальних підходів до оцінювання, оскільки заходів має бути достатньо, а витрати не слід економити для забезпечення сталого розвитку підприємства і збереження природних ресурсів, зниження впливу на зміну клімату, екосистем, біорізноманіття та пом'якшення наслідків тощо. Тому система екологічних показників в управлінському обліку має бути спрямована на формування необхідної інформації про запланований та фактичний перелік заходів на збереження довкілля, розмір витрат і потреби в таких витратах для оцінки достатності заходів і вкладених коштів внутрішніми та зовнішніми користувачами звітності за європейськими стандартами (ESRS).

Таким чином, надання релевантної інформації щодо заходів та витрат на довкілля в операційній та інвестиційній діяльності, інтеграція екологічних показників у систему управлінського обліку є базою для розробки управлінських рішень як на оперативному, так і стратегічному рівнях та основою для складання звітності за європейськими стандартами (ESRS).

Література:

1. Про схвалення Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2024 р. № 1015-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.02.2025).

2. Костирко Л.А., Чернодубова Е.В. Внутрішній контроль екологічних витрат в забезпеченні фінансової безпеки промислових підприємств. Економіка та суспільство. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-70>

ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ – ОСНОВНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Оляднічук Н.В., кандидат економічних наук, доцент,
Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7900-2740>

Рациональна організація бухгалтерського обліку на підприємстві забезпечує ефективний процес управління господарськими процесами та фінансовими активами суб'єкта господарювання. Бухгалтерський облік на підприємстві є інформаційним першоджерелом формування обліково-економічної бази з метою використання її зацікавленими користувачами для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Системний підхід до організації бухгалтерського обліку передбачає вирішення методичних, технологічних, технічних та організаційних питань з метою забезпечення аналітичних та контрольних функцій управління підприємством.

Дослідження щодо обліку, аналізу і контролю та їх впливу на управління суб'єктом господарювання завжди є в центрі уваги науковців та практиків. Здирко Н.Г., Фабіянська В.Ю. наголошують на тому, що «функція аналізу є важливою і незамінною в системі управління, оскільки за результатами аналітичного дослідження можливо обґрунтувати оптимальне управлінське рішення» [1]. Братюк В.П., Нестерова С.В. переконані в тому, що процес планування виробничо-фінансової діяльності на підприємстві неминучий, оскільки «план є сукупністю рішень з виконання конкретних дій для досягнення певних результатів у визначений термін» [2]. Звісно ж для аналізу певних результатів необхідно мати інформацію про цілі та завдання, які формуються на етапі планування господарської та фінансової

СНІГУР В.М., НІКОЛЬЧУК Ю.М.

Особисте страхування: сутність та особливості 619

ТКАЧУК Н.М.

Комплексна оцінка результатів діяльності підприємства: сутність і необхідність 622

ЩЕСЮК С.В.

Фінансування соціальних проєктів з місцевого бюджету шляхом залучення механізмів фандрейзингу 625

АКІМОВА Н.С., НАУМОВА Т.А.

Методичні рекомендації до використання ризик-орієнтованого підходу в стандартах внутрішнього аудиту 627

БАБЕНКО Є.О.

Управління активами підприємства 632

ЖУКЕВИЧ С.М.

Методологічна рефлексія фінансового аналізу: новітні підходи та концепції 636

ЗІНЧЕНКО Д.О.

Прибутковість сільськогосподарських підприємств 639

КОЛІСНИК О.П., ЛУКІЯНЕНКО А.В.

Розвиток облікових систем у цифровій економіці: виклики та перспективи 643

МИХАЛЬЧИШИНА А.Г.

Удосконалення обліково контрольних процесів в умовах цифрової економіки 646

НЕСТЕРЕНКО І.В.

Особливості обліку міжнародних валютно-кредитних операцій 649

ОВОД А.В., МЕЛЬНИК А.О.

Інтеграція екологічних показників у систему управлінського обліку для складання звітності про сталій розвиток згідно з європейськими стандартами 652

ОЛЯДНІЧУК Н.В.

Облік, аналіз і контроль – основні інструменти управління підприємством..... 655

ОСТАПЧУК С.М.

Перспективи розвитку галузевої звітності зі сталого розвитку для агропідприємств 658

СТОРОЖУК Т.М.

Міжнародна та національна практика звітування про рух грошових коштів суб'єктів господарювання 661

ЛУЦІВ А.Я.

Сучасний стан управлінського обліку витрат на підприємствах таропакувальної галузі 665

УГРИМОВА І.В.

Значення управлінського обліку в управлінні та його місце в системі облікової інформації..... 669

ЯНЧЕВА А.М., АКІМОВА Н.С., СПИЦИНА Н.В.

Роль обліково-аналітичної інформації у забезпеченні економічної безпеки при управлінні організацією 673

СУК П.А.

Обернений метод амортизації необоротних активів на основі чистого прибутку від іншої неопераційної діяльності..... 677

СУМЕЦЬ О.М., ГААКІНА О.А.

Управління логістичними витратами: сутність поняття..... 685

ШЕРСТЮК О.А.

Предметна область рішень користувачів в контексті підготовки інтегрованої звітності..... 687

SEMENOVA S.M.

Reporting on sustainable development: new realities for Ukraine in the context of European directives..... 691

ВОЛЯК А.Р.

Оцінка стану кредитування аграрного сектору в регіональному розрізі..... 694

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ**

**МАТЕРІАЛИ ІХ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**(присвячена пам'яті професора
Григорія Євтіївича Мазнева)**

Частина 2

Державний біотехнологічний університет

Відповідальна за випуск – *Ю.М. Сагачко*

Редактори: *С.О. Заїка, В.М. Нагаєв, О.В. Грідін*

Підписано до друку 12.03.2025.

Формат 60 × 84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Гарнітура Garamond. Офсетний друк.

Умовн. друк. арк. – 46,5. Наклад – 300 прим.

Видавництво ТОВ «Стильна типографія»

61002, м. Харків, вул. Чернишевська, 28 А

Тел.: (057) 754-49-42

E-mail: zebraprint.zakaz@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

серія ДК № 4863 від 12.03.2015 р.